WASHINGTON D C

Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LX. Ч. 241. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 12-го ВЕРЕСНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 241. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, SEPTEMBER 12, 1952. VOL. LX.

АЧЕСОН ЗА ДИСКУСІЮ ПРО КОРЕЮ В АСАМБЛЕЇ О.Н.

Вашингтон. — Секретар стейту Дін Ачесон на пресовій конференції заявив, що Злучені Держави готові на дискусію в корейській справі в Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй, одначе інші урядовці твердять, що це не відноситься до переговорів в справі перемир'я, що ведуться зараз у Панмунджон. Ачесон привітав думку, яка виринула в Михдко, що довготривалий застій в розмовах в справі перемир'я можна зломити тоді, коли б дозволено на перевезення до невтральних країн таких комуністичних полонених, що не хочуть повертатися до Китаю, як довго там панує теперішній режим. Ачесон виявив, що Злучені Держави переговорюють з іншими заприязненими країнами в справі підшукання найкращих способів, як наладнати корейські справи в Об'єднаних Націях. При цій нагоді секретар стейту гостро натаврував китайських комуністів за їхню поведінку супроти американських піонірів та інших громадян. Зокрема згадав Ачесон про смерть католицького єпископа з Бруклина, Франсіса Кс. Форда, який перебув 30 років у Китаю і помер в комуністичній тюрмі в лютім, 1952; дальше методиської місіонарки Гертруди Кон, що померла в Гонк Конг два дні після привезення її з комуністичного Китаю; д-ра Вільяма Водеса, американського лікаря, що помер в тюрмі в лютім 1951 р. і Филипа Клайна, американського бизнесовця що помер в листопаді 1951 р. в Цінгтав, коли йому відмовлено ліків на порятунок здоров'я. Ці справи будуть згадані в Генеральній Асамблеї О. Н. на підставі звіту Корейської Комісії Регабілітації і Корейської Політичної Комісії, одначе ця справа залежатиме теж від подій, які можуть статися ще перед зібранням Генеральної Асамблеї 14 жовтня.

Недостача робітників у Дітройті

Дітройт. — Автомобілевий промисл стоїть перед загрозою недостачі робітників, хоч тому шість місяців здавалося, що в Дітройті є надвишка робочої сили. Перевірка фабрики виявляє, що більше ніж 20,000 робітників треба буде додати до теперішнього числа від вересня до кінця поточного року. Запотребування вишколених робітників таке велике, що нагадуються часи 1943 р., коли треба було їх призвичаювати до роботи. Тепер теж пробують приймати невишколених робітників, даючи їм нагоду набувати досвіду в автомобілевих фабриках. У стейті Мішіген затруднено тепер 2,375,000, отже передбачується збільшення кількости робітників понад цифру 2,400,000, яку записано як найвищу під час другої світової війни.

Конференція в справі опіки над старцями

Вашингтон. — Дерек Ван Дайк закликав до творення стейтових комісій для опіки над старцями і зорганізування красвого товариства таких стейтових комісій окремо від опіки федерального уряду. — Це сказав він на закінчення нарад Конференції Стейтових Комісій для Опіки над Старцями і відповідних федеральних установ. Конференцію скликала була Агенція Федерального Забезпечення, яка перший раз зібрала докупи такі комісії з п'ятнадцяти стейтів. Промовець пригадав, що проблема старих осіб починає бути складна до тієї міри, що соняшний стейт Флорида, напр. мусів покликати до життя таку комісію для власної охорони. Він клав головну увагу на духовий бік цієї проблеми, бо „тут маємо до діла з живими людьми, такими, як ми самі".

Прем'єр Норвегії прибув до ЗДА

Ню Йорк. — Прем'єр Норвегії, Оскар Торп, прибув у середу літаком до нюйоркського літовища Айделвайлд, а наступного дня зложив візиту в Сіті Гол, де його привітав посадник міста Імпелітері. Пополудні у четвер високий гість відлетів до Дітройту, з тим, щоб наступного тижня повернутися для участи в урочистім відкритті стінного розмалювання в кімнаті Ради Безпеки ОН. Прем'єр Торп, що подорожує разом з своєю дружиною, має бажання побувати в Шікаґо, Міннеаполісі, Вашингтоні та інших містах Америки. У розмовах на літовищі, прем'єр Норвегії вказав на готовість його країни поносити й далі тягарі, зв'язані з оборонними плянами Атлянтійського пакту. Одночасно він вказав на необхідність знизити тарифові оплати, що їх болюче відчуває Европа.

ПОДАТКОВЕ БЮРО ЗВІЛЬНИЛО 174 УРЯДОВЦІВ ВПРОДОВЖ РОКУ

Вашингтон. — Бюро Внутрішніх Прибутків впродовж скарбового року, що скінчився в червні, переконтролювало й провірило 4,405,000 податкових виказів, які прислали поодинокі громадяни, а понадто прослідило 3,855 випадків припускального ошуства. З того 1,284 випадків віддано до судового поступування. Ці інформації опублікувало бюро в „Звіті для податковців" на 25 сторінках друку. Звіт має мабуть на цілі відповісти на безупинні закиди про „податкові скандали", підношені під час виборчої агітації. Там сказано теж, що впродовж 1952 скарбового року 174 податкових урядовців відправлено з праці за різні провини. Між ними було 53 таких, що приймали хабарі або подарунки; 24 таких, що допустилися спроневірення фондів або урядової власности; 21 звільнено за те, що не заплатили належних податків; п'ять за фальшування урядових звітів і документів, а 75 за занедбування своїх обов'язків в праці. У звіті сказано, що секретар скарбу наказав переводити слідства в таких справах негайно, як тільки дійшли до його відома перші вістки про надужиття і то заки вони ще пішли під слідство Конгресу. „Слідство виявило, що великий загал урядовців (яких загальне число виносило 57,557) і працівників в місцевих податкових бюрах сповняли свої обов'язки бездоганно або з посвятою. У звіті говориться теж про пляни реорганізації Бюра Внутрішніх Прибутків, які президент Труман передав в січні Конґресові, а які увійшли в життя два місяці пізніше. Реорганізація забороняє настановлювання податковими урядовцями осіб, що заслужилися в якійсь політичній партії, як це бувало в минулому.

СТІВЕНСОН ЗІ СИНАМИ В ПОЇЗДЦІ ПО ЗАХОДІ

Губернатор Адлей Стівенсон, демократичний кадидат на президента, робить тепер поїздку по західному побережжі, щоб припинити „кампанію поголосок". В товаристві Стівенсона є два його сини, Джан (зліва) і Борден. На фото: Стівенсон зі синами виїжджає з Сан Франсіско до Лос Енджеліс

Зростає повітряна та суходільна потуга держав Атлантійського пакту

Вашингтон. — Департамент оборони та компетентні урядовці повітряних сил виявили, що заплановане загальне посилення европейських повітряних сил, що мало б позначитися числом 4,000 боєвих літаків, буде майже закінчене до кінця 1952 року. Недотягнення цього пляну не перевищить п'яти чи шести відсотків, що матиме оправдання насамперед в труднощах постачання необхідних матеріялів, спричинених недавнім довготривалим страйком робітників сталевої промисловости. Одночасно сповіщено, що заплановане на нарадах у Лісбоні, у лютому цього року, формування суходільних військ буде рівнож своєчасно виконане і досягне п'ятидесяти дивізій. Вже сьогодні цілком готові до боєвих дій двадцять п'яті дивізій, а решта комплетується і буде готова на передбачений час. Звичайно, точних відомостей про стан озброєння держав Атлантійського Пакту тепер ще немає і вони можуть бути подані не раніше 15 грудня цього року, коли в Парижі збереться Військова Комісія держав НАТО та Рада міністрів оборони, щоб переглянути озброєння Европи й визначити нові завдання на наступні роки. Як відомо досі, члени Військової Комісії, що складається з вищих військовиків чотирнадцяти народів, які з'єдналися для спільної оборони Европи, висловлюють задоволення з настроїв своїх вояків та їх виряду. Вони запевняють, що вже тепер Европа має загрозливу для ворога оборонну силу.

Тіто дістане дальших 99,000,000 допомоги від західних країн

Вашингтон. — Злучені Держави, Великобританія й Франція готові признати урядові маршала Тіта в Югославії $99,000,000 економічної й військової допомоги і договір буде підписаний цими днями після усунення деяких труднощів, над якими ведено переговори впродовж останніх двох місяців. Аліянтські дипломати почуваються звільнені від турботи, яка їх гнітила під час переговорів, а саме — що може прийти до розламу між ними й Югославією за деякі подробиці. Остаточно дійшло до повного порозуміння, що Тіто зужиє аліянтські фонди на посилення оборони проти Совєтів. У сумі $99,000,000 находиться допомога Злучених Держав висотою $78,000,000, Великобританії $12,600,000, Франції $8,400,000. Тіто погодився з думкою, що треба буде теж посилити внутрішнє економічне положення, щоб забезпечити Югославію назовні. Югославія дістала з Америки вже $158,000,000 допомоги від покінчення другої світової війни, а крім того позички на закупно важкої промисловости висотою $55,000,000.

Продовження праці в нюйорськім відділі ЗУАДКу

Ню Йорк. — На засіданні уряду нюйоркського відділу Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету, що відбулося в середу під проводом заступниці голови пані І. Бенцаль, зреферував виконний директор ЗУАДКу, д-р В. Ґалан теперішні завдання як головної організації так і його відділів, виявляючи, що під теперішню пору яких 3,000 осіб, що втікли з поза Залізної Заслони і опинилися на західно-европейськім терені, дістають допомогу від ЗУАДК-у. Ця праця буде зростати в найближчій майбутності і тому українське громадянство, що опинилося на волі, головно в ЗДА, не сміє залишити цієї справи. Тут треба такої завзятої дії, як була негайно після оснування ЗУАДК-у, щоб виконати своє завдання перед історією, — твердив д-р Ґалан. З уваги, що масова переселенча акція вже викінчена, треба розгорнути працю для спроваджування людей з Европи на підставі тепер існуючих іміґраційних законів. Водночас не можна залишити постачання допомоги в одязі та інших матеріялах. Нюйоркський відділ, тобто від. ч. 2 ЗУАДК-у перед вакаціями намітив ширшу працю не тільки для допомоги европейським втікачам, але й таким нещасним особам, що не в силі дати собі раду вже після переселення в Америку. Щоб цю програму виповнити, нюйоркське бюро ЗУАДК-у буде відкрите щоденно у вечірних годинах від год. 5 до 8, а в суботу від год. 12 до 5 сполудня. Адреса бюра та сама, що Українського Переселенчого осередку, тобто 11 Іст 7-ма вулиця. Туди належить теж приносити одяг для висилки в Европу. Треба надіятися, що місцеві організації заінтересуються допомоговою справою і порушать її на своїх зібраннях.

СОВЄТИ ЗНОВУ БЛЬОКУЮТЬ АЛІЯНТСЬКИЙ ПОСТ В БЕРЛІНІ

Берлін. — Західно-совєтські відносини в Берліні знову сильно загострилися, як червоні почали бльокувати доступ до аліянтського контрольного пункту, що веде на коротку віддаль через совєтський сектор. Кілька днів тому, коли американська і британська військова поліція намагалися дістатися до своїх контрольних пунктів звичайною дорогою через совєтський сектор, її зупинили совєтські вояки та під загрозою вжиття зброї змусили до об'їзду другорядною дорогою. — Негайно після того американський високий комісар Доннелі інтервеніював в совєтського команданта ген. Чуйкова і вже того самого дня аліянтська військова жандармерія могла використати давній шлях без будь-якої перешкоди із совєтського боку. Аліянти були здивовані, що інтервенція Доннелі так скоро і успішно поділала, але вже наступного дня совєтські вояки знову заблькували дорогу для аліянтського переходу. — Негайно після того американський, британський і французький військові команданти Берліна відбули наради, — після яких висловили 'надію' що — совєтське командування матиме на увазі протест високого комісара Доннелі. — Ще не відомо, що думають аліянти робити, коли б їхні надії не виправдалися і большевики не зняли бльокади з дороги.

Заповідають нові англо-американські переговори

Лондон. — Хоч Злучені Держави Америки є тепер в самому розгарі передвиборчої кампанії, з поінформованих кол заповідають, що британський уряд вже тепер плянує добитись переговорів на найвищому рівні з новим американським урядом вже на початку наступного року. Головним предметом тих переговорів були б не тільки специфічні англо-американські труднощі щодо американської фінансової допомоги Британії, військових програм і т. п., — але й загальний перегляд і перевірка самих основ західної торговельної, фінансової і монетарної політики. Познайомлені з цими плянами британського уряду американські дипломати в Лондоні не скривають свого вдоволення з такого становища і розвитку, бо переконані, що теперішнє положення в цій галузі направду вимагає перевірки. Пляновані нові американсько-британські розмови мав би започаткувати англійський канцлер скарбниці Р. А. Бутлер, що вже тепер плянує дві поїздки до Вашингтону безпосередньо після встановлення новообраного в листопаді уряду Злучених Держав, який формально перебере адміністрацію країни в січні наступного року.

Тіто не боїться Совєтського нападу

Спліт, Югославія. — Югославський прем'єр маршал Тіто висловив вчора переконання, що Совєтський Союз не поважиться напасти на Югославію, бо здає собі справу з того, що це викликало б світову війну, до якої він ще не готовий. Відповідаючи на запити норвезьких кореспондентів, Тіто твердив, що Москва здає собі з того справу, що її напад на Югославію та поширення совєтського імперіялізму в тому напрямку загрожувало б життєвим шляхам із Заходу на Схід через Середземне море і тому західні аліянти напевно не приглядалися б спокійно такому розвиткові. Проте, Тіто вважає, що це в нічому не зменшує постійної загрози совєтського нападу на Югославію, на який Москва може рішитись в хвилині, як вона буде готова до війни.

Малік протестує проти прийняття Японії до ОН

Об'єднані Нації, Н. Й. — Яков А. Малік заявив знову на Раді Безпеки ОН, що він ужиє права „вета", щоб не допустити Японії до членства в ОН. Так само він заявився проти прийняття Лібії, Лясу, Камбодії і В'єтнаму. — Малік годиться на прийняття тих усіх країн до Об'єднаних Націй, але тільки під тією умовою, що голосування відбудеться одночасно над прийняттям усіх держав, що бажають бути членами О. Н., отже і 6 держав совєтських сателітів (Румунії, Болгарії, Угорщини, Монголії), які Совєти хотіли б при цій нагоді „перепачкувати" на членів О. Н. Новий совєтський представник до О.Н. Валеріян Зорін вже виїхав з Англії до Ню Йорку. З ним їде також кораблем „Квін Елізабет" і новий совєтський амбасадор до ЗДА Юрій Н. Зарубін.

Сов'єтська п'ятирічка плянує нові греблі

Москва. — Часопис „Красная Звезда" подає до відома, що нова п'ятирічка, яка має закінчитися 1955 року, плянує викінчити будову таких нових гребель: Біля Куйбишева на Волзі з силою 2,100,000 кіловатів, яка має продукувати 10,000,000 кіловатів годин; на Волзі біля Сталінграду поємности 1,700,000 кіловатів (продукція 10,000,000 кіловатів годин); гребля біля Молотова на річці Камі; гребля Горкий на Волзі; гребля на річці Курі в Азербайджані, яка мала б наводнювати 1,000,000 гектарів (2,470,000 акрів) землі; гребля Усть-Каменогорск на річці Іртиші в Казакстані; гребля Кахівка на долішньому Дніпрі поємности 250,000 кіловатів. Всі ті греблі мають дати, коли вони будуть закінчені, коло 30,000,000 до 35,000,000 кіловатів годин електричної сили. Совєти ними чваняться як великим промисловим осягом, але таку саму електричну силу мала Англія ще 1938 року. В повищих будовах впадає в очі те, що майже всі ті нові греблі для продукції електричної сили будує Москва на своїх етнографічних територіях, і тільки одна маленька гребля будується на Дніпрі, коли не рахувати давнього вже Дніпрельстану, який Совєти вже відбудували після знищення німцями під час останньої війни.

Можливість перегляду вироку про депортацію

Бостон. — Суддя Ч. Е. Визанскі, мол., що недавно неохоче засудив на депортацію Карла Латву, батька двох воєнних ветеранів, поважно зм'якшив свою постанову, вказавши на можливість зміни цього рішення Генеральним прокуратором. Фінляндець Латва у 1934 році підписав зголошення до Комуністичної партії та вплатив вписове, що стало підставою вироку про виселення, хоч з того часу Латва ніколи не приймав участи в цьому комуністичному русі. Суддя в свойому рішенні покликався на відповідні приписи Акту про іміґрацію та натуралізацію, що повинен бути депортований навіть той, хто несвідомо прилучився до комуністичного руху, хіба що генеральний прокуратор, зважившi на оправдувальні обставини, звільнить таку особу від депортації.

ШІСТЬ ЕВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН СТВОРИЛИ ПОНАД-НАЦІОНАЛЬНИЙ ПАРЛЯМЕНТ

Страсбурґ, Франція. — шість західно-европейських країн, що належать до Пляну Шумана, створили тут вчора понаднаціональний парлямент, як черговий орган того пляну, що постановляє про злиття европейської сталевої і вугільної промисловости, та як інструмент, що має приготовити проєкт договору про створення теж европейської політичної федерації. Цей перший в історії людства понаднаціональний парлямент суверенних держав творять 78 членів національних парляментів Франції, Німеччини, Італії, Бельгії, Голандії і Люксембурґу. Створення такого понаднаціонального парляменту вирішили міністри закордонних справ згаданих країн, що творять Раду Міністрів створеної на підставі підписаного ними Пляну Шумана т. зв. Европейської Господарської Спільноти, прийнявши спільну французько-італійськуу резолюцію, щоб господарську спільноту перетворити поступово в політичну федерацію европейських країн. Найближчим завданням цієї нової парляментарної Асамблеї буде приготовити найпізніше до дня 10-го березня 1953 року проєкт двопалатного - европейського парляменту з усіми прероґативами законодавчого тіла европейської федерації. Проте, жадна з договірних країн не тільки не зобов'язується наперед прийняти такий проєкт — але й матиме право домагатись його змін, поправок, або й зможе відкинути. Проте, в політичних колах висловлюється повний оптимізм, що цей історичний розвиток не буде припинений в половині дороги та що він, створивша вільну політичну-господарську федерацію шістьох західно-европейських країн, започаткує цілком новий розвиток в історії не тільки їх самих, — але й цілого світу. Рівночасно збільшуються теж надії на остаточне полагодження французько-німецького спору щодо Саарщини. На цю тему вже відбулися приватні розмови між західно-німецьким канцлером д-ром Конрадом Аденауером і французьким міністром закордонних справ Робертом Шуманом. — Після зустрічі канцлер Аденауер заявив, що він бачить можливість розв'язки тої проблеми впродовж найближчих кількох місяців. Хоча обидва державні мужі, як і їх дорадники, відмовились від будь-яких дальших коментарів, то однак відомо, що розмови для полагодження саарської проблеми йдуть по лінії невтралізації, чи радше европеїзації тої багатої промислової провінції, яка б була під безпосередньою адміністрацією тих законодавчих і виконавчих органів, що тепер творяться у зв'язку з довершеною вже господарською і плянованою політичною західно-европейською спільнотою.

Південно-корейські війська відбили атаки червоних

Токіо. — Південно-корейські війська, які попереднього дня відбили від червоних важливу стратегічну гору на центральній ділянці фронту, потрапили вдержати здобуту позицію, відбиваючи запеклі атаки комуно-китайських „добровольців". Всі нові протинаступи червоних кінчались тільки великими втратами для них, без будь-якого результату. Сильні з'єднання аліянтської авіяції продовжували теж вчора бомбардування стратегічних об'єктів на території Північної Кореї, але цим разом вже не приходило до повітряних боїв, бо ворожі літаки, зазнавши величезних страт в попередніх днях, не пробували вже навіть інтервеніювати в акції аліянтів. В п'ятницю 12-го вересня в Панмунджом знову будуть відновлені переривані вже від кількох тижнів наради в справі перемир'я, але немає жадних познак, щоб цим разом можна було переломити „мертву точку" суперечностей щодо виміни полонених, на якій переговори та справа перемир'я вже від довшого часу зупинилися.

Союзники пропонують полегшити режим німецьким воєнним злочинцям

Берлін. — Високий Комісар ЗДА Волтер Дж. Конеллі подав до відома журналістам, що Західні союзники запропонували дати деякі полегші бувшим високим особам під час панування Гітлера, які тепер відсиджують кару від 10 років до досмертного ув'язнення. Вони сидять у в'язниці в Стандав, і між ними знаходяться такі особи: Рудольф Гесс, Балфур фон Ширах, барон фон Нойрат, Альберт Шпер, адмірал Карл Деніц, адмірал Еріх Редер і Вальтер Функ. Тепер вони можуть діставати один лист на місяць, їх можна відвідувати раз на два місяці протягом 15 хвилин. В справі полегші тим в'язням звертався до Західних союзників канцлер Конрад Аденауер. Совєти досі не дали відповіді на пропозицію високих комісарів Західних держав, а представник ЗДА Донеллі заявив, що росіяни не згодяться на пропозицію союзників.

СОВЄТСЬКІ АРМІЇ В НІМЕЧЧИНІ ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ

Бонн, Німеччина. — Зібрані тут інформації про рухи і устаткування совєтських військ в Східній Німеччині — цілком виправдують аліянтське недовір'я до мирових деклярацій совєтської пропаґанди з одного боку, а постійно збільшувану оборонну готовість Західної Европи, включно з теперішніми воєнними маневрами в поодиноких країнах, з другого. Правда, жадна з цих інформацій про совєтську воєнну підготовку в Східній Німеччині не вказує на безпосередню загрозу війни, але всі вони разом взяті свідчать про те, що совєтське командування не дармує. Насамперед виявляється, що Совєти в останньому часі перевели основне переустаткування своїх військ в Німеччині, забезпечувати їх новими гарматами, танками та іншою зброєю. Сьогодні майже всі совєтські частини в Німеччині є у великому ступні змехонізовані. Немає конкретних повідомлень про перекидування до Німеччини нових дивізій, але це правдоподібно тому, що стаціоновані там тепер війська належать до найкращих і до найбільш боєздатних в совєтській армії. Крім того, більші рухи совєтських військ відбуваються в країнах сателітів, як теж сильно підноситься боєздатність самих сателітських армій, що є під совєтським командуванням.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Недільне видання:			
На рік у ЗДА	$3.75	На рік у Канаді	$4.25
На пів року у ЗДА	$2.00	На пів року в Канаді	$2.25

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВСЮДИ ТІЛЬКИ ЄДИНА РОСІЯ

За останніх 30 років не пригадуємо собі такого випадку, щоб можна було вичитати в нюйоркських поважних газетах вступну статтю про якийсь совєтський фільм. Були завжди критичні оцінки в призначенім на це в газеті місці, але коментарів у статтях не було. Тому саме прочитали ми з певним здивуванням в Ню Йорк Таймс-і з 8. вересня ц. р. статтю п. н.: „Червоне мистецтво й націоналізм", написану з приводу вистави в Ню Йорку совєтського фільму „Великий концерт", що його, мимоходом кажучи, мистецька критика дуже хвалила.

Ню Йорк Таймс пише, що немає спромоги побачити „Росію Сталіна", але частину її можна побачити в Ню Йорку, в цьому фільмі. Газета дає признання Сталінові, що він підтримує російську музику, російський балет та російську літературу, які „як треба надіятись ,ми завжди будемо цінувати". Невдоволений цей часопис тільки з цього боку, що слухаючи гарного співу, треба мучитись і слухати совєтської пропаґанди про щастя та радість колгоспників. Цей фільм, пише часопис, дає нам змогу зорієнтуватись в російській політиці значно краще, ніж читаючи тисячі статтей в московській „Правді". Це правда, що з минулій війні сам Сталін заговорив про „Матушку Росію", пише Ню Йорк Таймс, але було загальне переконання, що російський „націоналізм" скоро зникне, як тільки покінчиться війна. Та новий совєтський фільм, що його тепер виставляють в Ню Йорку, це „найчистіший і найбільш крикливий рід великоросійського націоналізму", з „прикрашуванням Росії" та обороною „Матушки Росії". Про це говорять і співають не тільки в операх, але і в колхозах. Кінець фільму, це ще виступ цілого ансамблю, що співає „на славу Росії".

Ню Йорк Таймс припускає, що в Ню Йорку можна такому фільмові спокійно приглядатись, але не з таким спокоєм оглядають його в „Іркутську, Ташкенті, Астрахані чи Ризі, не згадуючи вже про Варшаву, Прагу чи Букарешт."

По прочитанню такої статті, треба було з журналістичного обов'язку поглянути на цей новий совєтський фільм власними очима. Коли вже російської пропаґанди сьогодні забагато навіть тим, що Росією завжди одушевлялись, то що казати про нас, українців, чи інших поневолених Росією народів, коли оглядаємо фільм „Великий концерт"? Як може почувати себе українець, коли читає в Ню Йорку на екрані по англійськи про таких „росіян", як князя Ігоря з „Слова о полку Ігоревім" та „росіянку" Ярославну, що плаче в Путивлі . . . Це мало би бути для нього рідне, дороге, подув старовини, яка огріває його серце, піднімає духа до нових великих діл і жертв. А який вислід? Не зважаючи на мистецький бік фільму вся та „Росія" так давить душу, що прямо неможливо висидіти до кінця. Такою вже огидною стала нам про-російська пропаґанда, що лізе з чоботами в найделікатніші місця людської душі чи народу, ограблюваного віками Росією навіть з її найбільших духових цінностей.

Дехто з американців, що забирав голос у справі цього нового совєтського фільму, піднімав питання, чому саме Кремль висилає тепер до Америки фільм, який є виявом „російського націоналізму", а радше шовінізму. Ясно ж, що фільм може промовити хіба тільки до комуністів і росіян! Це вже не промовляє інтернаціональна Москва, як би цього можна було надіятися. Це говорить Росія і тільки Росія!

Кремль не робить нічого без передумання і обрахунку на політичний чи який інший ефект. Сталін, знайшовшися у скрутному положенні в час минулої війни, грав на патріотизмі не тільки росіян, але навіть й інших народів, поневолених Москвою. Догадуються, що він знов відчуває якусь велику небезпеку, але тим разом спирається щораз виразніше на росіян, в Совєтах і поза ними, доказуючи їм, що червоний цар ще більш патріотичний в російсько-національному та імперіялістичному розумінні, ніж були шановані ним російські завойовники.

Пантелеймон Ковалів

СИЛА ЛЮДСЬКОГО ДУХА

Людина з волі Всевишнього покликана на світ, щоб панувати над ним. „І благословив Господь їх (чоловіка й жінку) і сказав до них: плодіться і розмножуйтесь, і сповнюйте землю і підкорюйте її, і пануйте над рибою морською і над птахами небесними, і над усіма звірями, що живуть на землі" (Мойс. I, 28).

Така велика влада людини панувати над світом не збільшує, однак, людської сили, що може діяти тільки в призначених для неї межах. Людина, як вище розумне творіння Боже, може панувати й панує над світом, підкоряє своїй волі тваринний і рослинний світ ,приборкує не раз навіть стихії природи, опановує воду й повітря.

Але при своїй владі на землі людина безсила перед великими Божими законами, що керують всесвітом. Ніколи людина не може зробити більше від дозволеного їй. І коли вона плянує щось більше, що виходить за межі її природних можливостей, тоді логіка її людських розрахунків руйнується. Найскладнішими математичними вираховуваннями не можна передбачити майбутности людини. Життя людське зберігається в Промислі Творця і від Нього це життя залежить.

Життя людське, саме фізичне життя подібне до тієї пари ,про яку говорить апостол Іаков, що вона „з'являється на короткий час і потім зникає" (Іак. IУ, 15). Тимто ніколи на підставі нашого „сьогодні" ми не можемо говорити про наше „завтра" чи післязавтра". Ми не можемо говорити, з певністю твердити про наше майбутнє, бо воно залежить не від нас, не від нашого хотіння, не від нашої волі ,а від волі Творця.

Людина фізично безсила, бо вона смертна. В цьому її найбільша трагедія, що вона власною волею ніколи не може визначити свого майбутнього: вона не знає свого майбутнього і не може покладатися на свої власні суто людські розрахунки. Зате, з другого боку, людина має великий Божий дар — віру в життя, любов до життя. І ця віра, ця любов зберігається й зміцнюється силою людського духа. Сила людського духа саме й панує над світом. Людина підкоряє гори і океани, господарює в надрах землі, чимраз зміцнює свою владу в повітрі. Будучи фізично набагато слабшою в багатьох випадках від тварин і навіть від рослин, людина проте панує над ними.

Звідки ж береться в людині ця сила панувати над світом, панувати навіть над грізними силами природи? — Безперечно, від духа, від невидимої духовної сутности людини та відображення в ній вищого Розуму. Матеріялісти заперечують існування вищого Розуму і силу людського духа пояснюють з матерії. Однак, сама енергія й сила цього заперечення в матеріялістах виходить не від матерії, а від їх же духа, хай сліпого й хворого, але духа, *що є відображенням* вищого Духа.

Христос прийшов у світ, щоб відкрити людям їх справжню природу, відкрити силу духа, його безсмертя. Він прийшов у світ, щоб заснувати в ньому царство духа, царство Боже. Цього царства ніхто не може бачити очима, бо воно „від світу цього", як сказав Христос, але його може відчувати своїм духовним єством кожен, хто вірує в непереможну силу духа.

Дух непереможний! Він перемагає стихії, перемагає своєю мудрістю, геніяльністю та силою своєї святости. Дух непереможний тому, що в глибину людського духа сходить Дух Божий і своєю високою премудрістю підносить людський розум на вищий ступінь панування над силами стихії, а життя людське Він освячує й огріває своєю Божественною ласкою і провадить його до вічного життя.

Марія Пастернакова

УКРАЇНСЬКА МАТИ

В БОРОТЬБІ ЗА МОРАЛЬНЕ ОЗДОРОВЛЕННЯ РОДИНИ

Івась з лютістю гримнув дверима і вийшов з хати. Мабуть таки ходив до кіна, хоча на це не дістав грошей. Вернув пізним вечором і не озиваючись ні словечком, ляг спати. А мати провела безсонну ніч в думках над тим, що далі буде — куди докотиться її єдина дитина, — як захистити її від очевидного морального падіння? Це ж не вперше, що він цілком нехтує її словом, не вперше виявляє холодну безсердечність до неї. Нінащо теж здалися материні просьби й загрози. Покинув школу ,раз у раз зміняє заробітну працю ,витрачає гроші на пусту розвагу, в поведінці стає чимраз важчий, іноді просто вульгарний. Сьогодні 15-тирічний хлопець майже цілком вийшов з-під її впливу. Автім, чи мала вона колинебудь свідомий, виховний вплив на нього? З тривогою оглянулась на пройдений шлях його дитинства. Перед очима пересунулись понурі, в жорстоких днях війни створені картини...

Маленький був, коли однієї ночі арештували-забрали батька. Пропав. Ніколи вже більше не бачив його. Мати пішла на роботу, а він на цілий день в дитячий садок ,Зразу відчула, як дійсність некорисно позначується на взаємовідчуванні матері й дитини. Болюче помітила, що між ними росте прірва духового відчуження...

У споминах ввижається осліплий осінній ранок у великому місті. Під мурами камяниць довженні черги людей, що хочуть купити в крамниці хліба. Скільки ж то годин провів малий Івась серед тієї голодної ,сірої маси людей? Там набирався життєвого досвіду — як перехитрити крамаря і покупців, як дістати більший пайок хліба, як обманути маму, хліб продати або виміняти і т. д. А вона, мама, зразу ніяковіла, слухаючи чванькуватої розповіді малого, а далі і не стямилась, як стала, майже рада, що Івась так успішно вирощує в собі „життєздатність". Згадуючи оце ще не так давно минуле, Івасева мати соромом заплющила очі... бо це ж вона, мама, нераз заохочувала свою дитину йти шляхом забріханості ради часової матеріяльної користі.

Війна...

Скитальщина — життя в таборах — чорний ринок — переселенчі комісії, давали безліч нагод, створювали пригожі ситуації для викривлення дитячої душі, для спустошення моральної сили родини. Без материнського чуйного ока, без тепла її розумної любови ріс Івась і його ровесники в кліматі матеріялізмом просякнутої буденщини, без глибини почувань, без чистої думки. — ,,Що далі буде — шукає відповіді настирливому питанню Івасева мати — „з моїм сином і з усім молодим поколінням, що в недалекому майбутньому стане при кермі родинного, громадського й державного апарату? — Куди поведуть оці виховані в блеску модерної техніки, але у темряві духа, люди плоскі і поверховні в праці, без релігійної й моральної ідеології?"... Івасева мати здрігнулася...

Матері, чи вас не лякає понура візія надходячих днів? Відповідальність за долю родини, народу й всієї людськости у великій мірі паде на вас, без огляду на всі несприятливі умовини життя, серед яких приходиться вам виховувати свої діти! Кліщі життєвих умовин особливо гостро відчуває мати-українка в Совєтському Союзі. Її більше, чим якунебудь другу матір у світі експлоатує і з жорстокою свідомістю розбиває родинне щастя комуністичний режим в окупованій Україні. Матерей втягнули там насильно в ударницьку роботу в фабриках, шахтах, паровозах, селянку замінено в рабиню, закріпачуючи її в колгоспі. Матерям-українкам відібрали право виховувати свої діти, та все ж ніяка сила не зможе вбити в ній любови до них, цієї природної материнської любови, що життєдайним своїм теплом проникає покоління, що вміє найважчі життєві умовини нагнути до своїх бажань. Цій беззприкладній любові матері-українки завдячуємо невмирущість українського народу, який йдучи однаково крізь велич князівських часів і козацьку героїку так і крізь згарища й неволю, не втратив з очей своєї найвищої мети — волі!

Та чи сьогодні твоє сумління, мати-українко, чисте й цілком спокійне у відповідальності за правий шлях молодого покоління? Чи вдоволяє тебе моральна вартість і духові позиції твоїх дітей? Чи не кладеш тіни на світлі традиції української матері, коли відсуваєш а то й добровільно зрікаєшся обов'язків матері, для заробітку поза хатою, для піднесення свого матеріяльного рівня вкінці для унезалежнення себе від свого подруга? А діти у більшості залишені дитячим закладам, школі, принагідним опікунам, організаціям молоді, а врешті вулиці. До деморалізації і проступку їм відкрита ховзька приваблива дорога, бо мати зірвала зі своїм відвічним призначенням, користаючи з догідних здобутків цивілізації притушила домашнє вогнище, проводячи весь день на праці поза домом, вечорі в клюбах на розвазі, або на громадських зібраннях.

Матері Східного й Західного світу! В'єио на тривогу! Ще не пізно, ще пора дітей ваших завернути з тієї дороги. Покажіть їм внутрішний, духовий світ справжньої людини, навчіть, що завданням молодого покоління не є смерть — а життя, не руїна — а моральне відродження. Хоча народи й готуються до війни — вони тужать за миром, хоча й сподіються катастрофи — все ж складають пляни для добробуту.

Досвід кожного дня переконує, що моральна сила могутніша ,тривкіша за матеріяльну, хай атомову і мілітарну. Вона дає людині погоду духа в щоденному життю, вона теж зберігає рівновагу й спокій у важливих історичних моментах. Це моральна сила робить народи великими, безсмертними, а не технічні винаходи, що звичайно є заслугою окремих осіб, а не цілого народу.

Відродження примерклих духових сил не піде за дешевими рецептами ні шумними закликами, які вже настільки стали віддуховлені, що майже втратили переконливу силу і діють хіба лиш тільки як тренінгові вправи, бездушні, повторювані. І фрази густо підбарвувані словами — спільне зусилля, жертвенність, страдальний шлях, героїчне терпіння і т. д. просто вже вбивають шляхетний голос душі і навіть людина маси щораз слабше на них реагує.

Сьогоднішній людині перш усього треба вернути Богом і природою їй дану свобідну волю і цілковиту внутрішню автономію думання. В тому напрямі найбільшою небезпекою наших часів є організація тотальної держави, де людину умасовлено і звернено всеціло тілом і духом на услуги режиму. Вернути духову свободу людині це єдиний шлях до моральної її віднови. Тільки особисте і свідоме оздоровлення психічного світа людини сперте на розвитку вроджених духових вартостей принесе теж зміни господарські, соціяльні, національні, інтернаціональні. Відновлена моральна сила дасть теж здібність перейти расові, клясові й національні різниці, поборюючи брехню, — головне джерело недуги моралі. Це цілком не новий спосіб думання, як і мораль не нова, а сперта на християнських основах, які вирощують характери повноцінної людини і громадянина. Моральне оздоровлення тісно пов'язане з релігією і саме через відчуженість модерного світа від віри народи втратили своє духове обличчя, стали масою.

„На стрічу Правді" — це єдиний клич в боротьбі за моральне оздоровлення. Вийти з туману брехні й самолюбства, що опанували одиниці, родини, народи, — це ведуче завдання сьогочасної жінки і матері. Не ждім на спонтанність і радикальні зміни, а приготуймо себе, будьмо готові взяти чесну участь у вирішній боротьбі за перемогу духа над матерією.

Зачнім від себе. Створім в родині атмосферу довір'я любови і відповідальності за слова і вчинки. Будьмо певні що на відновленому шляху не йтимемо самітні, на ньому прийде до зближення людей до себе, створяться гурти і спільноти, що серед темряви релігійного і морального занепаду, будуть як провідні вогники-предтечі, що вказуватимуть заблуканим життєвим мандрівникам шлях до сходячого Світла Правди!

М. С.

Що думають на місцях?

В останньому числі „Свободи" ми подали жмуток міркувань, погладів та побажань, що були надіслані у зв'язку з П'ятим Конгресом до Українського Конгресового Конгресового Комітету з двох місцевостей (Сейнт Пол і Денвер), як вислід громадських нарад в цих містах.

Нині подаємо ще голоси місцевих людей з двох інших місцевостей, — також як вислід відповідних ширших нарад.

Перед нами — лист Відділу У. К. Комітету з Менвіл, Ню Джерзі (підписали інж. О. Скашневич, голова і Іван Гнідь, скарбник)..

В той час, коли Відділи У. К. К. в Сейнт Пол і Денвері подали свої цікаві зауваження щодо способів пропаганди української справи, виховання української молоді та в справі соціяльно - економічного положення української еміграції, то Відділ в Менвіл спинився головно над питанням фінансовим: чому Народний Фонд не зростає в такій мірі, як того можна було б сподіватись?

На це Менвіл відповідає:

Причина та, що відносно дуже мало жінок, які мають самостійний заробіток, заплатили Національний Даток, — переважно на тій підставі, що вже заплатив чоловік.

„Це є, на нашу думку, головна діра, чому з обчислення кількости свідомих громадян і громадянок, лише 1/3 частина заплатила Національний Даток.

„На нашу думку треба звернутися в цій справі з відповідно опрацьованим апелем до наших жінок-українок через всі українські жіночі товариства з підкресленням важливої історичної хвилі і нашої відповідальности перед народом. Ми певні, що наше жіноцтво масово підтримає збірку Народного Фонду і виконає свій обов'язок.

„При тій нагоді треба звернути ще раз увагу і спеціяльно підкреслити, що коли навіть більше осіб в одній родині має самостійний заробіток то всі вони обов'язані заплатити свій Даток.

„Пропонуємо також звернутися до всіх централь, світських і церковних організацій, щоби вони вплинули на свої відділи, філії чи парафії в справі ширшого освідомлення їх членів щодо обов'язку сплати Національного Датку.

„Доцільним було би, щоби Централя УККА висилала своїх представників в терен з відповідними рефератами".

Як бачимо, це широке накреслення заходів для збільшення припливу грошей до Народного Фонду. Зокрема, представники з Менвілу мають велику рацію щодо українського жіноцтва. Справді, переважна частина замужніх жінок працює й заробляє гроші, — нераз більше, ніж чоловіки. Постанова ж IV Конгресу Американських українців виразно говорить про обов'язок усіх працюючих громадян і громадянок платити свій Національний Даток. Про це, очевидно, треба постійно нагадувати і це підкреслювати, аж відповідна свідомість цього обов'язку просякне в масі нашого жіноцтва.

Другий цікавий лист маємо з Кентон, Огайо (підписали: М. Янович, голова; В. Яцикевич, секретар). Там існує також Відділ УКК і там також обмірковувалися на зборах Відділу справи, заторкнуті в обіжнику Централі. Та Відділ найбільш докладно спинився на справі виховання молодого покоління й його національного збереження.

„Уважаємо, що одною з найважніших виховних організацій нашої дітвори і молоді є Пласт. Пласт виховує здорових та характерних, вірних Богові й народові громадян. Одним з найдоцільніших виховних засобів є бібліотеки при Пласті чи УКК, з відповідною дитячою літературою та своєрідною тематикою. Там, де українські громади малі, такі бібліотеки повинні бути організовані спільними силами всіх місцевих установ. В них повинні знаходитися дитячі журнали, видання з ділянки пласту, казки, оповідання й новелі, повісті, — головно з героїчної козацької доби, Кобзар Шевченка, велика історія України, белетристика для дорослих і т. д. Така бібліотека, ступнево доповнювана, має стати згодом випозичальною для всіх.

„Побіч родини, церкви й української школи, що виховують під оглядом моральним та національним, пласт, з відповідною дитячою літературою та курсами українознавства, створює середовище — умовини, серед яких молодь вчиться любити свою традицію, — свій рідний край, свою батьківщину.

„Відчувається великий брак дитячої літератури. Треба видко підпомогти виданню дитячих книжок".

В справі Народного Фонду, Відділ в Кентон радить перевести акцію через збірщиків." — Не улягає сумніву, що до кожної хати треба зайти і відповідно з'ясувати справу, з тоді певно лиш невеличка частина зможе відмовитись. Згадка священника підчас проповіді також заохотить громадян і допоможе справі".

Вкінці Відділ цей висловлює побажання, щоби надсилались „готові реферати для впорядкування національних свят: Листопадового Зриву, 22 Січня, Свята Крут, Шевченківського свята, Ген. Чупринки та інших. Якщо це неможливе, то сказати джерело, де можна б набути відповідні матеріяли. Це для нас важлива справа, бо відповідної літератури в малих місцевостях та в малих українських громадах не можна дістати".

Як бачимо, ціла низка питань і завдань. На місцях люди діють і тверезо дивляться на речі, оцінюючи їх з погляду сьогоднішнього й завтрішнього дня, люди, що мають бажання і охоту працювати і підпомагати Централю, але жадаючи як помочі від неї. Це також подає певну надію, що українське громадське життя в Америці далі йтиме шляхом здорового поступу і розросту.

Галина Лащенко

КОЛИ ВІДГОМОНІЛА ВІЙНА

(5)

Життя кипіло і в таборових стінах. Воно примушувало змагатися за нього, воно кликало!.. Та в кімнаті Жеваго була тиша. Він лежав притомний. Ніби хотів щось сказати мені і не міг. Був заслабий. Не говорив зовсім. Лише поклав свою руку на мою, мабуть хотів її стиснути і вже не мав сили... Погляд його був дуже спокійний, м'який, добрий. Ніби він покірно приймав тепер все, що б йому не судила доля, з усім примирився. Так виглядає людина після причастя. Я раптом, зрозуміла, що скоро кінець. Я мушу якнайскорше вертати в Майн-Кастелю. Чи добре це взагалі, що я тепер їду? Але ж він в санаторії і біля нього жінка. Мій чоловік теж обіцяв мені, що буде часто заходити до хворого. В останні дні я не давала йому спокою. Казала, що треба щось робити, що Жеваго гине, що може ще є якийсь спосіб..!

— Робиться все можливе, — відповів він. — Що ж ти хочеш від мене, я роблю все, що від мене залежить. Тут є спеціялісти по ТВЦ.

На другий день Жеваго нікого не пізнавав вже. Мовчки стояли ми з пані Мар'яною біля його ліжка, потім тихо вийшли з кімнати до передпокою.

— „Ви завтра їдете?"

— „Так, але скоро повернусь."

Вона дуже нервова, багато говорить, скаржиться на шпиталь ,на хірурґа ,на лікарів. Вона забула ,що перед нею дружина одного з тих лікарів. Але я розумію її настрій. Я сама тої думки, що з тою операцією надто спішили і, можливо, цим зроблена лікарська хиба, хоч я знаю, що його оперував хірурґ, кожна операція якого має мале чудо.

З пані Мар'яною я попрощалась і ще раз обіцяла що через два дні повернусь.

Доля.

Я йшла по довгому шпитальному коридору і почала спускатись по сходах, коли несподівано мене догнав санітар:

— „Пані Жеваго прохає вас повернутись. Тільки що помер Жеваго."

„Як це дивно? Як дивно? Він же ж тільки що жив, дихав. Був той самий довгий коридор ,по ньому ходили ті самі люди, десь на дитячім відділі плакала дитина, десь грюкали дверима... І ось тільки що прийшла смерть і замкнула уста того, кого всі знали, хто так довго між нами жив. І більшість людей в цім великім домі ще не знає, що сталось. І коли з дружиною і шпитальною сестрою я стояла над його ліжком, і дивилась на знайомі, ще майже не змінені риси, я не розуміла чому бояться мертвих? А смерть? Треба бути готовим до неї. Чи ж він був готовий? Він ще не висловив себе до кінця.

Того ж вечора я дала телеграму до Майнц-Кастелю моїй матері, що не поїду до Райну, бо помер М. Жеваго. Пані Мар'яна прохала мене залишитись. Вона не була певна, чи приїде хто з українців на похорон, а в Файгінґен-Енц крім нас, українців більше нікого не було.

Жеваго в санаторії всі жалували, говорили про Лесю, бо всі знали про її велику приязнь з батьком. Але мати про смерть батька її не сповістила. „Не хочу стратити доньки", казала п. Мар'яна, „вона ще сама хвора, хай довідається про це пізніш." Мабуть боялась, що похорон, співи, плач ,надто схвилюють слабу дівчину.

З усіх операцій, які за рік робив Аденберґер, померло в шпиталі тільки двоє пацієнтів. Серед цих двох — Микола Жеваго. Згадували, який він був делікатний по відношенню до всіх ,ніхто не чув від ню до всіх, ніхто не чув від нього ні одного поганого слова. Сестрам він ніколи не завдавав зайвої праці. Говорили про те, який він був добрий маляр і як рано помер... в 40 років.

. . . .

Українці не забули самотнього мистця. На похорон приїхав український хор з Штутґарту, приїхали деякі друзі покійного, як письменник Федір Дудко, його донька Галина Хамула з чоловіком і ще декілька інших. Над домовиною промовляв Улас Самчук. Хоч похорон був православний, та поприходило багато пацієнтів, більшість яких були католики. Улас Самчук говорив якось мляво. А я знала, що Самчук може говорити не зле. Що ж це з ним трапилось?

Багато квітів, червоних, рожевих, жовтих... Тільки ми з чоловіком купили білі. І може тому під спів „Вічна пам'ять" на труну поклали білі квіти. І почали помалу спускати її в домовину — навіки. Могилу вкрили землею і вінками, які поприносили знайомі й рідні. Була ясна, лагідна погода. Вона нагадувала ту людину, яка відійшла.

Не минуло й року і санаторію у Файгінґен-Енц почали ліквідувати. Пацієнтів повивозили до інших шпиталів, сестри й лікарі мусіли шукати собі іншу працю. Знов почались нові турботи, нова метушня, яка тривала з місяць, аж поки шпиталь опустів. Він нагадував тепер покинутий вулик. Забутий всіми, в тривозі блукав старий 79-літній полковник колишньої царської армії. Його вискрінґували за те, що між двома світовими війнами він жив в Берліні. І він не належав тепер ані до табору Ді-Пі, ані до санаторії ,не мав грошей і був сам один. Навіть не знав німецької мови. Та нарешті і його прийняли до якогось притулку для старих.

Я з чоловіком виїздили останні в цілком іншу частину Німеччини. З ким я мала тут попрощатись? Відвідала пару німецьких родин, які гарно до нас ставились ,але останню подорож зробила на цвинтар. Тут лежав земляк і, як ми всі від'їдемо ,лишався зовсім самотній. Бо нас усіх, з ким його зв'язував голос серця і крови, як ті тріски після бурі розкидало далі по світі. І наш хресний шлях по всій дорозі, залишив по собі криваві сліди.

„І чого по світах ми блукаємо,
І який ми спокутуєм гріх?"

Кінець

Вступайте в члени УНСоюзу!

ЗА 400 ДОЛЯРОВУ СТИПЕНДІЮ ЖЕРТВУЄ МІЛЬЙОН

Френк Вейлі, що прожив 87 років і був маклером (брокером) нерухомого майна, жертвує Юніон Каледжові у Шенектаді 500,000 долярів. Раніше жертвував він на цю саму школу більше як пів-мільйона. Френкові Вейлі помер батько і він не мав грошей на шкільну оплату. Юніон Каледж надав йому стипендію в висоті 400 долярів річно, які вистачили на оплату школи. Тепер вдячний учень жертвує за це один мільйон, бо без тієї стипендії з 1881 року він був би тільки „продавцем соди", як сам про це заявив.

ПРОДАЮТЬ НА ЛІЦИТАЦІЇ ЗАЛИШЕНІ НА ВУЛИЦІ АВТА

Відділ здоров'я в Ню Йорку продав на публічній ліцитації 324 авт, що їх їхні власники залишили на вулицях. На купівлю цих авт явилися 75 покупців. Найвища ціна за авто виробу Дженерал Моторс була 320 дол., інші вози попродали нижче 20 долярів. В бідній Европі не можна навіть думати про такий ярмарок „нічиїми" автами, бо там ніхто не кидає возів на вулиці.

Лев Шанківський

РОЗКЛАД РОСІЙСЬКОЇ АРМІЇ В 1917 РОЦІ

(З нагоди 35-річчя)

(1)

Читаючи російську еміграційну пресу, ми часто зустрічаємо „аргумент", що „справжні" українці абсолютно не хочуть відокремлюватись від Росії. На думку російських еміграційних публіцистів, широкі маси українського народу тільки й того прагнуть, що жити на віки вічні в єдиній ,неподільній Росії, а всі ці „неустойства" з „сепаратизмом" — це тільки затія галичан.

Очевидно, всі ці публіцисти прекрасно знають, як справи з дійсними прагненнями українського народу маються, але вони свідомо вживають брехні, підтверджуючи вислів їхнього письменника Турґенєва про своїх земляків, як найбільших неправдомовців.

У цій статті бажаю заторкнути події з-перед 35 років, у російській армії. Це, що тоді сталось на всіх воєнних фронтах Російської імперії, дуже добре ілюструє бажання українських вояцьких мас, як також вояцьких мас усіх поневолених Москвою народів. Це дуже точна відповідь на сьогоднішні твердження російських імперіялістів різної масти, а також вроречистий показник того, що станеться з багатонаціональною російською армією в майбутньому. Вияв волі українських вояцьких мас російської армії — це тільки один з багатьох показників справжніх настроїв широких мас українського народу перед 35-ти роками. Таких виявів волі, у цей час, було більше.

У 1917 році стався повний розклад багатонаціональної російської армії за національними ознаками. Вже на весні 1917 року, від єдиної російської армії почали відокремлюватись національні частини балтійців, вірменів, грузинів ,козаків, північних кавказців, поляків, татарів, українців, фінляндців, що підпорядкували себе власному національному проводові. Цей процес відбувався спонтанно й стихійно на всіх російських фронтах і в його результаті єдина російська армія перестала існувати. Большевизація російської армії наступила значно пізніше, під кінець 1917 року, й вона охопила, головно, російські (великоруські) частини. Воядтво національних частин не-російських народів не піддавалось так легко большевизації і деморалізації, як воядтво російських (великоруських) частин.

Процес відокремлення українців в окремі національні частини, що підпорядкували себе Українському Генеральному Військовому Комітетові при Українській Центральній Раді і що його дехто, на мою думку помилково, називає українізацією російської армії, був процесом суто революційним. Його непогано висвітлено в українській воєнно-історичній літературі після І. Світової війни; зокрема журнали „За Державність", „Табор", „Літопис Червоної Калини" й інші приносили багато цінного матеріялу по цьому питанню. На жаль, у 'наших еміграційних умовах, цієї літератури майже немає й багато українських емігрантів мало, або й цілком нічого не знає про такі характеристичні прояви українського „сепаратизму" в російській армії 1917 року. Необізнаність з революційними процесами в російській армії того часу є також причиною, що багато дослідників з легковаженням ставиться до них, не розуміючи багатогранного значення цього факту. А значення цього факту саме в тому, що він був революційний, що він виявив сили; які існували в загниваючому організмі багатонаціональної російської армії і яких не спостерігалось до того часу, хоч вони існували і діяли, а в наслідок революційного поштовху здатні були себе не тільки виявити, але й розсадити загниваючу структуру зсередини.

Ті українські революційні сили діяли, коли, здавалося, що політично українська нація не існує, коли національна свідомість широких українських мас була притуплена довговіковою неволею, коли виступ українського народу на політичну арену світу був, для багатьох політиків, великою несподіванкою. Що ж говорити про перспективи майбутнього, коли в наслідок безперервної боротьби українського народу за реалізацію своєї політичної мети, впродовж наступних 35 років, національна свідомість українського народу непомірно зросла й осягнула рівень високої самостійницької свідомости?

Царська російська армія поділялась, так як і тепер, на воєнні округи, з яких кожна виставляла певну кількість корпусів. В 1914 році, російська армія налічувала 36 корпусів: І Гвардейський, І Гренадирський, 25 Армійських, 5 Сибірських, 3 Кавказькі та І Туркестанський.

Територія України поділялась на три воєнні округи: Київську, Харківську та Одеську. Ці три воєнні округи виставляли разом 7 армійських корпусів, в яких було 14 піших і 5 кінних дивізій та 2 стрілецькі бригади. Ці частини можна назвати українськими, тому що комплектування російської армії було територіяльне. Кожна піша дивізія мала свій піший запасовий полк, з якого приймала 75% комплекту; кожна кінна дивізія мала свій кінний запасовий полк ,з якого приймала комплект для трьох кінних полків дивізії (четвертий полк кінної дивізії — це був кінний козацький полк). Піші й кінні запасові полки згаданих дивізій стояли в Україні й поповнювались українцями.

Таким чином, національний склад згаданих дивізій був, щонайменше, в 75% український.

Надвижки континґентів українських запасових полків ішли на поповнювання частин, що стояли за межами України, головно в Польщі, або як тоді казалось в „прівіслянском крає" (напр. 6-ий корпус). Також добірний український рекрут ішов на поповнення ґвардейських кінних частин в цілій імперії.

В російській ґвардії, принайменше три полки мали традиційно український національний склад. Були це полки: Лейб-Ґвардії Гренадирський, Лейб-Ґвардії Волинський і Лейб-Ґвардії Ізмайловський полк. Лейб-Ґвардії Волинський полк, офофмований 1818 року після розбору Польщі й прилучення Правобережної України й Волині до Російської імперії, традиційно поповнювався українцями з Волині, Поділля і Київщини й мав суто український національний склад. Кому не відомо, що Волинський полк перший відмовив послуху цареві й перейшов на сторону революції, чим дав гасло до березневої революції 1917 року? Вже менше відомим є факт, що другим ґвардейським полком, що „зрадив" цареві був Лейб-Ґвардії Ізмайловський полк, що історично й фактично був українським полком, історично тому, що його створено 1738 року з козаків „Українського Ляндміліційного Корпусу", а фактично тому, що він завжди поповнювався слобідськими козаками, яких формацією був оцей корпус. А коли ми будемо слідкувати за долею третього ґвардейського полку, що складався з українців, то ми переконаємось, що Лейб-Ґвардії Ґренадирський полк одним з перших „українізувався", в складі 2-гої ґвардійської пішої дивізії на південно-західньому фронті. Ним командував тоді сл. п. ген. М. Омелянович-Павленко (старший), майбутній Начальний Командант УГА і Командарм Армії УНР (ґвардійськими полками, в російській армії, завжди командували генерали).

Знов же російська кіннота, і за своїми історичними традиціями і за своїм фактичним національним складом, була українською. Історично, російська кіннота, це або т. зв. „малороссійская кавallерія", що виводила себе прямо з козацьких полків Гетьманщини, або „слобідські козаки", що були перейменовані, 1784 року, в „гусарські полки", або т. зв. Катеринославська кіннота", створена в тому ж році в Україні, або таки прямі нащадки гетьманських кінних компанійських полків (як напр. Київський гусарський полк), чи теж „чугуївських козаків" (Чугуївський уланський полк), чи теж славної І-шої Української кінної козацької дивізії, що постала під час Наполеонських воєн й прославила себе в боях з французькою армією в 1812-13 рр. доходячи боями аж до Парижу і збираючи трофеї та бойові нагороди (її нащадки: Бузький, Одеський, Вознесенський і Ольвіопольський уланські полки). Таким чином, майже у всіх кінних полках російської армії українці творили, як не більшість, то хоч значну частину особового складу.

(Далі буде)

Роман Слободян

ЗВІТ КУРАТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ФОНДУ

(На П'ятому Конґресі Американських Українців).

Сьогодні я маю велику честь виступити перед Вами як голова Кураторії Українського Народного Фонду і висловити ці думки і погляди, які виробила собі Кураторія, слідкуючи за життям і працею Українського Народного Фонду.

Кураторія відбула два великі засідання: Перше ще 14 червня ц. р. 2-ге 28 червня ц р., на яких основно переглянула звіт Контрольної Комісії Українського Конґресового Комітету і докладно обговорила справи Фонду.

Український Народний Фонд — це інституція дуже важна, цікава і з великим майбутнім. Про перспективи розвитку УНФонду можна багато говорити. З огляду на конечність щадити час, я дозволю собі подати лише дуже стисло ці ствердження і висновки, до яких прийшла Кураторія, з тим, щоби Панове Делеґати мали можливість подати свої завваження, спостереження і висновки Кураторії УНФонду.

Збіркова акція УНФонду в другому оперативному році — 1951-му — принесла суму 130,188.89 ам. долярів, себто на 27,648.49 ам. дол. більше ніж в першому оперативному — 1950 році. В наслідок цього всі установи, що користають з УНФонду, дістали пропорційно вищі дотації, в порівнанні з попереднім роком.

2) За час двохрічного існування УНФонду зібрано:

в 1950 опер. році	$102,574.50
„ 1951 „ „	130,188.89
Разом	$232,763.39

Детальних цифрових даних вливів до УНФонду і розподілу між поодинокими установами я не подаю свідомо, щоби не забирати часу. Панове Делеґати мають перед собою Конґресовий Альманах, де фінансовий звіт подає всі ці дані в належній викінченій формі.

3.) Вислід двохрічної праці УНФонду, беручи на увагу початкові трудноші, безперечно треба признати вповні задовільним. Цей вислід наявно доводить доцільність Ухвали Четвертого Конґресу Американських Українців у Вашинґтоні 4—5 листопада 1949 р., про заснування Фонду, як установи мобілізації і концентрації матеріяльних засобів.

4.) Дотеперішня акція УН Фонду, в формі збірки Національного Датку та різних пожертв, дала можливість, протягом останніх двох з половиною років, широко розгорнути працю Українського Конґресового Комітету, та всіх тих Установ, що користуються дотаціями УНФонду.

Зокрема, Український Конґресовий Комітет дістав можливість перевести цілий ряд важливих політичних акцій в користь української справи, видавати свої пресові органи в англійській мові, розбудувати свою організаційну мережу, а також довести до найширшої консолідації українських національно-громадських сил в Америці. Збірки УНФОНДУ уможливили закінчити і уплянувати дальшу переселенчу і гуманітарну акцію — відповідно до сучасних потреб. Вони уможливили певну скромну допомогу військовим інвалідам, хорим, сиротам і незаможній студіюючій молоді. З УНФонду впливали дотації на культурно-освітні потреби, ці дотації дали також основний фонд на закупно Дому Української Культури в Ню Йорку.

Кураторія УНФонду стверджує, що дотації з Українського Народного Фонду були розділені згідно з постановою Четвертого Конґресу та за ключем, на який погодилися представники всіх центральних організацій на спеціяльному засіданні Екзекутивної Ради Українського Конґресового Комітету на початку існування Фонду. Установам, що їм дотації були уділені, запропоновано прислати звіт про використання дотованих сум. Одинокі організації, що прислали повний звіт це ЗУАДК і НТШ.

5) Вся вищезгадана велика та різностороння праця стала можливою лише завдяки жертвенности свідомого і патріотичного українського громадянства та українських організацій, що належно оцінили доцільність створення Українського Народного Фонду, та його велике всенаціональне значіння в цій історичній добі.

Підсумовуючи всі осяги та наслідки діяльности Українського Народного Фонду, Кураторія УНФонду ухвалила передати прилюдно щиру подяку всім платникам Національного датку і тисячам жертводавців, які щедро відгукнулися на заклики УН Фонду і цим створили підставу для широкої і всебічної праці в користь України та її поневоленого Народу.

В перконанні, що ця плідна праця УНФонду має поширюватись і розгортатись, Кураторія УНФонду звертається до Українського Громадянства Америки з гарячим закликом і на далі щиро підтримувати Український Народний Фонд, надсилаючи свій Національний Даток та пожертви.

Рівночасно Кураторія УН Фонду звертає своє прохання до Укранїського Конґресового Комітету, щоб в наступній каденції були найповніше використані кадри активних громадян і організацій для поширення впливів УНФонду, як нашої власної фінансової бази — на добро України і української спільноти в Америці.

Ось ці ствердження і висновки, до яких прийшла і на які погодилася Кураторія Українського Народного Фонду.

Сьогодні — виступаючи перед Вами, Достойні Панове Делеґати, хочу зазначити і підкреслити, що у вигляді Українського Народного Фонду ми придбали незвичайно цінну і корисну інституцію. — Інституцію, яку мусимо берегти і якою мусимо дальше опікуватись, щоби вона була багата і міцна.

Вашим правом і обов'язком, коли повернетеся до місць своїх замешкань, проповідувати і настоювати, щоб кожний чесний українець виконав щодо УНФонду свій Національний Обов'язок, бо тільки тоді наш УНФонд буде сильний і багатий.

А сильний УНФонд, — це підстава сили і успіху нашої великої справи.

Інж. Іван Гордієк

ПІД УВАГУ ІНЖЕНЕРАМ

Департамент Публічних Робіт в Олбані, Ню Йорк, розписав вступні іспити до державної служби на перші 4 інженерні ступні, а саме а) "Junior Engineering Aid" з річною платнею від $2451.00 до $3251.00; б) "Senior Engineering Aid" з річною платнею від $3731.00 до $4212.00 і в) "Junior Civil Engeener" з платнею від $4053.00 до $4889.00 та г) Assistant Civil Engineer з платнею від $4964.00 до $6088.00 річно. Відбудеться окремо 2 окремих іспитів, а саме: 18 жовтня 1952 на "Field Engineers", а 8 листопада 1952 на "Designers". Останній день подання аплікації на перший ґатунок іспиту є 19 вересня, на другий ще не оголошено, але скоро буде оголошено в тижневику "Civil Service Leader".

Оба іспити є доступні для всіх повних громадян Злучених Держав, не лише мешканців Ню Йоркського стейту. Вікова межа є від 18 аж до 70 літ. Іспити відбуваються по всіх більших містах нюйоркського стейту та в самому Ню Йорку. День іспиту звичайно призначається на суботи, щоб не тратити робочого дня.

Загально Департмент публічних праць тепер має вакантних посад як слідує: 152 вільних посад для молодих інженерських помічників, 132 вільних посад для старших інженерських помічників, 166 вільних посад для молодших цивільних інженерів та 28 вільних посад для асистент цівільних інженерів.

Мінімальні кваліфікації, потрібні до допущення до іспитів, є: а) повна середня освіта у всіх випадках, до того ще одно зі слідуючих: б) каледж або університетські повні студії, узнані через "The State University of the State of New York with a Master's Degree in Civil Engineering", або в) каледж або університетські повні студії, признані тим самим університетом з s Bachelor's Degree in Civil Engineering" та один рік практики в цивільному інженерстві, або г) 8 літ інженерської практики взагалі, плюс один рік практики в цивільному інженерстві, або ґ) 5 літ практики в цивільному інженерстві.

Отже, як бачимо, не треба мати конечно інженерський диплом, щоб бути допущеним до іспиту; вистарчить повна середня освіта та відповідна технічна практика в цивільному інженерстві.

Хто хоче дістати аплікації та повні інформації, хай негайно напише до :"The New York State Department of Civil Service, 39 Columbia Street, Albany, New York" та приложить велику коперту з написаною своєю адресою та офранкованою 6-центовою маркою. Хто живе в Ню Йорку, може зайти до кімнати 2301, 270 Broadway, New York і взяти все потрібне особисто.

Щоб допомогти орієнтуватись в іспитових питаннях, на бажання кандидатів на ці оба іспити я можу вислати копії минулорічних іспитів з першої частини та дати відписати декілька минулих іспитів з 2-гої частини іспиту. Іспити будуть лише письменні. Перша частина триватиме 3 або 4 години до обіду і крім "slide rule" не вільно нічого мати зі собою. По обіді буде друга частина іспиту, де вільно буде мати зі собою довільні помічні технічні книжки, хто які принесе зі собою. За ці іспити я подрібно описав в попередніх своїх 2 статтях, опублікованих в „Свободі" з дня 1. березня та 21-24 червня 1952. Крім того в неділі 7 та 14 вересня від 12 до 2-гої години я особисто даватиму бажаючим інформації, аплікації та копії минулорічних іспитів в домівці Т-ва Українських Інженерів при 1. St. Marks Place, New York 3, N. Y.

Щиро радив би я товаришам інженерам та технікам котрі мають другі державні папери попробувати щастя та подати аплікації і приступити до іспитів. Подібні іспити відбуваються щороку, отже якщо цього року і не здасьте, то запізнаєтесь з іспитовим матеріялом та іспитовою процедурою і підготовитись як слід на другий рік. Хоч може в державній службі платять менше як по приватних фірмах, але і праця легша, фахова і головне постійна. Крім того, дають річно одномісячну нормальну відпустку та робочих днів до того на так звану "sick vacation". Працюється лише 5 днів по 7 і пів години денно.

Товаришам інженерам поза Ню Йорком подам на бажання стислі інформації листовно. Але прошу писати лише цих товаришів, що думають приступити до іспиту цього року, бо я сам підготовляюсь також і тому маю дуже мало часу. Іншим товаришам охоче подам листовно всі бажані інформації після 8 листопада 1952.

АМЕРИКА ЗБЛИЗЬКА

Позитиви

Андре Моруа, відомий французький письменник, оголосив недавно в пресі своєї країни статтю, в якій повчав своїх земляків, як поводитися під час відвідин ЗДА, як глядіти на країну і перш усього, як навчитися шукати в країні Вашингтона — позитивів:

Чужинці, а в парі з ними ці, що прибувають до Америки на постійний побут, в першій стадії врестання в американський ґрунт мають надзвичайний талант випорпувати з американського життя усе найгірше, висловлюючись і про саму Америку і про її автохтонів, з усмішкою пожаління і поблажливости. Хто видає осуд про Америку і американців на основі того, що прочитається в пресі про злочинство в цій країні, чи на основі власних, часто-густо плитких обсервацій життя в ґеттах великих міст, робить велику помилку. Не там шукати справжньої Америки і її позитивів.

Пригляньтеся до організаційних здібностей американця, в найменшому і найбільшому підприємстві. До того, як зорганізований державний і стейтовий апарат, до сірої людини, що має найвищу пошану перед законом. Пригляньтеся до розмаху в будівництві, яке ніколи не припиняється. Там де вчора були пустки, за кілька місяців побачите цілі нові оселі. Пригляньтеся до сусідських взаємин мешканців малих міст, де люди помагають собі взаємно, приходять з негайною поміччю в потребі, беруть участь в найменших радостях сусіда. Пригляньтеся до мистецько-культурного життя: там де воно є, невже ж не на найвищій висоті, не найкращої якости? Вглибіться в проблеми, що цікавлять американських письменників, американських журналістів чи подорожників і туристів — не завважуєте глибини і гостроти думки? А ці всі акції, оперті на датках широкого населення, в користь хворих, бідних і потребуючих помочі? Пригляньтеся до співжиття в будь-якому підприємстві — де всі, як одна сім'я, кожний знає про кожного, про радощі і сум, та у всьому бере активну участь. А як з музеями і бібліотеками, не вивінувані вони блискуче? А спортові, юнацькі організації? І патріотизм американця, що дозволяє йому критикувати усе і всіх, та боронити ідеалів країни з подивугідною завзятістю, головно перед чужинцями?

Таких прикладів позитивів можна б наводити без кінця, включаючи до цього і сімейне життя, і релігійні переконання, і високий ідеалізм „зматеріялізованих" американців, і геройства на фронтах, підчас трагічних катастроф і нещасть — повені, вогню, гурагану.

Шукати позитивного, не вдоволяючися звітами про найбрудніше, про що частина преси любить, для сенсації, писати з надзвичайною точністю, значить пізнавати справжню Америку. А справжня Америка варта того, щоб відчути до неї подив і любов, щоб зрозуміти до глибини душі, чому цю країну уважають найкращою, найщасливішою, першою після власної батьківщини тих, що прибули туди недавно.

СПРАВЛЕННЯ

В статті „Ще одне просякнення" (з 11 вересня) має бути „на мільйон учителів у Злучених Державах є всього 1,500 членів Комуністичної партії".

Спортові Вісті

ПЕРШИЙ, ВДАЛИЙ І ОБІЦЮЮЧИЙ ВИСТУП НОВОЇ ДРУЖИНИ ЮНІОРІВ

УСК-Юніори — Грецький С. К. Юніори 4:4 (2:1)

Ню Йорк, 6 вересня ц. р. — Коли після півторарічної перерви ви повертаєтеся в ряди активних прихильників нашого спорту (конкретно: копаного м'яча) в Ню Йорку, то зустрічаєте мутний і невеселий образ, в якому при найбільшій вірі не знаходите жадного позитивного, ростючого і рожевішого слова „майбутність". Ось для прикладу, щоб не здаватись комусь „чорним суддею" і „традиційним песимістом": багато змагунів вирішили з неоправданих для правдивого спортовця причин повісити футбольні черевики на кілок, другі перейшли грати до чужинецьких клюбів (в останніх М. Кулішенко та В. Гарасим, улюбленець не тільки автора цих рядків, але і всієї нюйоркської публіки). публіка не приходить на змагання, розв'язання резерви і технічно найкращої в метрополії дружини юніорів... Правда, не існує тої славної одинадцятки юніорів з років 1949-50 і 51, але такі бувші юніори як Олійник, Вітюк, Підгорецький Я., Коваль і Голюка Ю. сьогодні є вже підпорами першої дружини. А де решта: Гевко, Стек, Підгорецький Р., Герцик, Український, Кучабський та інші? Хто знає ситуацію, той легко знайде відповідь. Але нас цікавить майбутність, що нею є нова дружина юніорів. Цю сонячну суботу наші юніори вибрали на свою прем'єру. Противником були вже рутиновані греки, яким бракувало духа наших молодих змагунів. Невирішений вислід 4:4 вповні відповідає дії на камінистій площі „Стенвей Овал". Ворота для наших здобули: Лектей 2, Василькевич 1, а одного втиснули „всі". Зараз я відмовляюсь від поодинчої критики, бо для цього треба бачити змагунів більше як раз. Головною проблемою наших юніорів є поправити фізичну кондицію. Бажання змагатися є, а зіграність прийде з часом. Для проводу УСК-у і нас всіх його прихильників треба усвідомити, що теперішня дружина юніорів це майбутність УСК-у в банку!

УСК — Грецький С. К. 1:1

На змагання УСК—Гр. С. К. я ішов заосмотрений такими останніми вислідами нашої дружини: попередня перемога над греками, над литовцями 2:1, над новозаснованою польською дружиною „Польонісю" 6:4 та прогрою до „України" з Торонта 1:5. Після виходу нашої дружини на площу було видно, що вона „ослаблена" відсутністю таких змагунів як Банах, Шмігель, Гарасим, Олійник, Вітюк. Але і цим разом показалося, що вміння і передовсім жертвенність Панькевича, Підгорецького, Посмітюха, Федишина і КО заступить з успіхом велику техніку, бо УСК з цієї суботи — це передовсім ц і л і с т ь — дружина. Самі змагання були показом „літнього" або „самобутнішого" футболу. Греки, що є в „оберлізі" (I. дивізія Німецько-Американського Фут. Союзу), дуже розчарували. Вони ще й досі не можуть очуняти від втрати їх зорі й короля стрільців Атінеоса, що — як і наш Гарасим — „зрадив" своїх земляків і перейшов грати до німецької дружини „Айнтрахт" в Асторії, Ню Йорк. В УСК-у, представника Національної Ліґи (для інформації: сезон 1951-2 УСК закінчив третім після Патерсон Доверс і Праги) треба подивляти вічно-працюючого, вічно-бажаючого „Геня" Голюку, що є розумом і душею цілої дружини. Ми знову мали нагоду бачити Р. Павлюка, який зараз відбуває свою „пайку" в армії дядька Сема. Він, як і можна було сподіватися, показував „відпустковий футбол". А тепер статистика із змагань: ворота для УСК-у здобув в 1 хв. Голюка П. Наріжняки: 5:5. Невикористані ситуації: Гр. СК. 6, УСК 3. Вільні копи: до УСК 4, до Гр. С. К. 10. Публики біля 200.

Коли б хто з прихильників УСК хотів поінформуватися більше про його проблеми і мати відповідь на них, то для цього має нагоду на Звичайних Загальних Зборах УСК-у, що відбудуться в малій залі Бетговен Гол (5 вул. між 2 і 3 Еве) в суботу, 13 вересня о год. 6 вечора.

Роман Лисняк

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Джерзі Ситі, Н. Дж.

З похоронів — на УНФОНД.

16 серпня ц. р. помер — проживши 33 роки — бл. п. Андрій Стефанович. Похорони відбулися з Заведення П. Яреми.

До приявних учасників цього сумного обряду, що прийшли попращати Покійного й розважити Його Матір у хвилинах розстання з Сином — промовив п. Володимир Вагнер. У висліді його звернення зібрано $22.00 на Український Народний Фонд. Зібрану суму переслав УНФондові п. Іван Дубик.

Дітройт, Міш.

Свято Героїв.

Хоч спізнено, але всеж варто відмітити, що Окружна Управа Відділів ОДВУ і Управа Українського Золотого Хреста стейту Мішіґен улаштували були в травні ц. р. **Святочну Академію** в честь сл. п. С. Петлюри, Головного Отамана та сл. п. Е. Коновальця, голови Українських Націоналістів.

По американському гимні, що його відограла на фортепіяні п. О. Дубрівна та по коротких, змістовних словах відкриття п. Е. Зубальського, голови Окружної Управи ОДВУ, черґувалися точки, як це було намічено в програмі.

І так п. Степан Зола відспівав „Отче наш" (по анг.) та „Ой Морозе Морозенку", Калина Ткачук деклямувала вірш Ю. Липи „Св. Юрій", п. Ілля Косіковський співав дві пісні: „Пісня скитальця" та „Ой вербо, вербо", відтак слідував святочний реферат, що його виголосив інж. Богдан Зелений, який влучно й переконливо виказав їх велику ролю в творенні нашого недавно минулого та їх почесне місце між визначними мужами на протязі цілої нашої історії.

По слові п. Левкута, члена Обласної Управи ОДВУ, та по проведеній грошевій збірці на хворих залишенців в Европі, яка дала у висліді $120.33, — оперовий співак Харківської Опери п. Михайло Кондрацький відспівав „Ой три шляхи широкії" та „Степ" — музика Стеценка. Відтак Христя Березовська віддеклямувала О л ь ж и ч а „Українці", а панове Степан Зола та Ілля Косіковський співали дует „Не чужого ми бажаємо" — слова Шашкевича, музика Вербицького. Закінчилося Свято відспіванням національного гимну.

По Академії приявні походом, на чолі якого ішли членкині Українського Золотого Хреста в одностроях, перейшли до гр.-кат. церкви, де була відслужена панахида. Рано цього ж дня була відправлена панахида в українській православній церкві.

І. Л.

Ню Гейвен, Конн.

Надзвичайні Загальні Збори Відділу УККА.

Відгомін 5-го Конґресу Американських Українців дається помітно завважати на житті провінції. Як характеристичний примір зросту заінтересування г р о м а д я н с т в а працею УККА можна навести Надзвичайні Загальні Збори Відділу УККА в Ню Гейвен, які, поза формальними точками, були проведені під знаком обговорення вислідів 5-го Конґресу та посилення збіркової кампанії на УНФонд. По незвичайно всесторонньому і суттєвому насвітленні перебігу нарад 5-го Конґресу п. Іваном Телюком, головою Відділу і делеґатом на Конґрес, вив'язалася широка і оживлена дискусія, в якій підчеркнено слідуючі моменти:

Видвигнено як вийнятково цінне осягнення участь в Конґресі всіх організацій, товариств та груп, які зуміли з'єднатися в змаганні до осягнення спільної мети.

Консолідація осягнена на 5-му Конґресі вже починає нести свої овочі. Загальні Збори, в яких брали участь члени наших обох Церков і обох іміґрацій, однодушно заявилися за найдальше ідучим посиленням акції збірки Нац. Датку. Обговорено Засоби для обняття збірковою акцією всіх без виїмку українців нашого району і намічено конкретні пляни для її проведення. Можемо висловити оправдану надію, що цей імпульс, який дав нашому громадському життю 5-тий Конґрес, не спалахне солом'яним вогнем. Потребуємо сталої і консеквентної піддержки преси і Церкви, які доповнюють себе взаїмно у формуванні громадської думки. Віримо, що при такій помочі зможемо виробити в загалу громадянства переконання, що Національний Даток, це обов'язок чести і найкраща льоката капіталу. Бо хто дає з переконання, дає подвійно.

Учасник.

Український Народний Союз, який нараховує тепер уже понад 66 тисяч членів, є такою передовою народною установою американських і канадійських українців, в списку членства якої не повинно забракнути теж і Вашого імені. Бо належати до У. Н. Союзу, значить належати до цього свідомого та ідейного загалу, який творить і веде наше громадське життя.

НАЙКРАЩА ЗБРОЯ НА КОМУНІСТІВ

А. Р. Мошер, президент Канадійського Конґресу Праці (ССЛ), твердить, що Канада і „інші країни, яким ведеться відносно добре", п о в и н н і збільшити допомогу для економічно відсталих і менш щасливих країн світу. Досі бо економічна допомога таким країнам виправдала себе як найкраща зброя, яку ми висунули на фронт проти комунізму.

Цей погляд висловив Мошер у свойому щорічному зверненні до робітництва з нагоди Робітничого Дня. Він підкреслює, що ССЛ (друга щодо кількости членів профспілкова організація в Канаді, бо нараховує тепер около 320,000 членів) дав свою повну підтримку намаганням Канади зберегти свободу в світі при допомозі таких альянсів з іншими демократичними державами як напр. Північно-Атлантійський Пакт, але водночас Конґрес переконаний, що самого продукування зброї не досить, аби поставити греблю комунізмові.

Дальше Мошер пригадує становище Конґресу, висловлене в тій справі два роки тому:

Серед зубожілих народніх мас комунізм знаходить відгук тому, що маси надіються від комунізму встановлення миру, свободи й добробуту, хоча насправді він несе їм диктаторство, таємну поліцію, невільничі табори праці та експлуатацію. Нажаль „вільні нації, замість прийняти визов комунізму, дозволили економічній ситуації ще більш погіршитися. Тільки невеликий відсоток грошевих сум, призначених на зброєння, обернено на усунення тих економічних недостач; тому наш Конґрес закликає наш уряд до більш щедрих вкладів у такі господарські пляни як „Плян Кольомбо".

Звернення Мошера закінчується такими словами: „Якщо хочемо уникнути війни або не допустити до неї, то найбільш успішною акцією в тому напрямі буде піднести життєвий стандарт сотень мільйонів людей у відсталих економічно країнах. Їм треба дати харчі та знаряддя до праці, а перш за все надію на краще завтра. Їхня віра в демократію та взагалі прийняття ними демократії чи інституцій, які постали на її ґрунті, залежатиме від того, що Канада та інші подібні країни готові зробити в цій ділянці".

„Канадійська Сцена".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. „Любов", від. 45 повідомляє, що збори відбудуться в неділю, 14. вересня. Проситься всіх членів прийти. Є дуже важні справи до вирішення. Особливо напоминаємо тих що залягають з вкладками, щоб конечно вирівнали, бо інакше треба буде таких членів суспендувати. — Т. Малик, предс.; А. Гарасим, кас.; М. Ю. Сеник, секр.

САВТ ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Від. 312 „Просвіта" повідомляє, що в суботу, 13. вересня, о год. 8. ввечорі, в церковній галі при Укр. Прав. Церкві відбудуться місячні збори, на які повинні прибути всі члени. — В. Хміль, предс.; М. Полегонький, кас.; Ю. Шарик, фін. секр.; Н. Петриченко, рек. секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Тов. ім. М. Грушевського, від. 219 повідомляє, що місячні збори відбудуться в суботу, 13. вересня в год. 8. ввечорі, в Укр. Прав. Галі, 675 Савт 19. вул. Проситься всіх членів прийти на збори і заплатити свої вкладки. — В. Ткач, предс.; А. Баран, кас.; А. Мудровський, секр.

ЕМБРІДЖ, ПА. — Бр. св. О. Николая, від. 276 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. вересня, о год. 1:30 по пол. Проситься всіх членів прибути на час. Довгуючих членів проситься вирівнати свою належитість. Хто з Вашої родини не є членом нашого відділу, проситься привести на збори, а ми радо впишемо. — Уряд.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє, що місячні збори відбудуться в суботу, 13. вересня, о год. 8. ввечорі, в приміщенні Укр. Кат. Ветеранів, 33 Е. 7 вул., в Ню Йорку. Пригадуємо довгуючим членам вирівняти свої залеглості, бо хто не заплатить буде суспендований. В програмі зборів буде вибір, деяких членів на наше підприємство. Проситься всіх членів взяти участь. — І. Малець, рек. секр.

ЙОНГСТАВН, О. — Тов. ім. О. Басараб, від. 348 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. вересня, зараз по великій Службі Божій в галі церковній при W. Rayen Ave. Проситься всіх членів прибути на ці збори і вирівняти свій довг. Рівнож пригадуємо, що пікнік відбудеться цего місяця. — В. Дубас, предс.; Й. Стахура, кас.; М. Періг, секр.

Часопис „Свобода" повинен знаходитися в кожній українській хаті!

Посмертні Згадки

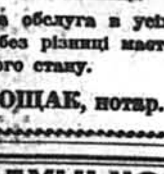
ІВАН БОКЛАХ, член Тов. Івана Франка ч. 410 в Олифант, Па., помер по тяжкій недузі дня 7. вересня 1952 р., проживши 59 літ. Покійний походив зі села Яблинка Вища, повіт Турка над Стриєм. Оставив в смутку жену Анну, 3 синів, 5 дочок, 12 внуків, двох братів і сестру в старім краю. Похорон відбувся 10. вересня 1952 р. — В. Й. П.
С. Маркевич, секр.

ПАВЛО БАБІЙ, член від. 256 УНСоюзу, Speonk, L. I., N. Y., помер 5. вересня 1952 р., по тяжкій недузі, проживши 47 років. Покійний походив зі села Медведівці, пов. Бучач. До Америки прибув в 1949 р. Умираючи, залишив горем прибиту дружину, та двох неповнолітніх дітей — дочку і сина. Похорон відбувся у вівторок, 9. вересня в укр. кат. церкві св. Івана Хрестителя в Рівергед. — В. Й. П.
Д. Тимчак, секр.

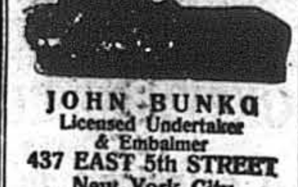

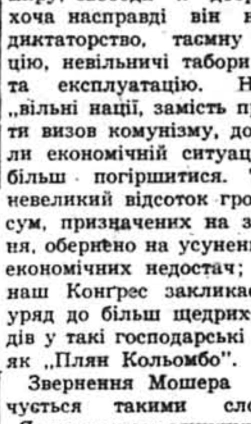

ТАРЗАН, ч. 2913. Голодна собака.

„Він прикований коло розгалуження коридорів!", шептала Бетті. „Так, і туди саме ми йдем!", відповів Тарзан.

„Він порве нас на шматки!", щебетала Бетті. „Той ланцюг сягає через коридор!" „Це правда", заспокоював Тарзан. „Я вже подбаю про нього".

„Зачекайте тут", він наказував. „Коли я закличу, йдіть через розгалуження коридорів... швидко!"

Жовті очі величезної бестії злісно спалахували, коли Тарзан обережно йшов вперед. Нагло з диким гарчанням вовчур атакував.